

Kaksoiskuvat (kahtena näkeminen)

Lääkärikirja Duodecim

23.12.2021

Silmätautien erikoislääkäri Matti Seppänen

- Kaksoiskuvien syyt
- Kaksoiskuvien tutkiminen
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Kaksoiskuvat (kahtena näkeminen) viittaa aina sairauteen ja edellyttää lääkärin tutkimusta.
- Äkillisesti alkaneet kaksoiskuvat saattavat johtua vakavasta aivojen toiminnan häiriöstä, jos kaksoiskuviin liittyy neurologisia oireita. Tällöin pitää hakeutua välittömästi hoitoon.
- Jos kaksoiskuvat ilmaantuvat vähitellen ja niihin ei liity neurologisia oireita, on hoitoon syytä hakeutua, kun oire on selvästi havaittavissa.
- Yleinen syy äkillisesti alkaneelle kahtena näkemiselle on silmää liikuttavan lihaksen halvaus. Jos äkilliseen kaksoiskuvaoireeseen liittyy mustuaisten erikokoisuus, potilas lähetetään päivystyksellisesti silmälääkärin tai neurologin tutkimuksiin.
- Kaksoiskuvat voivat johtua mm. aiemmin oireettoman karsastuksen pahenemisesta, silmälihaksen halvauksesta, neurologisesta häiriöstä tai rakenteellisesta muutoksesta silmissä.

Kaksoiskuvien syyt

Kaksoiskuvat eli kahtena näkeminen voi johtua silmien yhteistoiminnan häiriöstä (ns. binokulaarinen häiriö) tai yhden silmän toimintahäiriöstä (ns. monokulaarinen häiriö).

Jos kaksoiskuvat näkyvät silloin kun toinen silmä peitetään, johtuu kaksoiskuva peittämättömän silmän toimintahäiriöstä (ns. monokulaarinen kaksoiskuva). Tällöin syynä voi olla esimerkiksi [kaihi](#), sarveiskalvon arpi tai silmän mykiön sijoiltaanmeno. Mykiön sijoiltaanmenolle altistaa mm. [Marfanin oireyhtymä](#). Myös kaihileikkauksen yhteydessä asetettu tekomykiö voi joskus mennä sijoiltaan, ja tämä voi aiheuttaa yhdellä silmällä katsottaessa kaksoiskuvia. Tarkan näön alueen (makula) sairaus voi aiheuttaa monokulaarisen kaksoiskuvan.

Jos kaksoiskuvat näkyvät vain silloin kun katsotaan molemmilla silmillä, on kyseessä varsinainen kaksoiskuva (ns. binokulaarinen kaksoiskuva). Tällöin syynä voi olla esimerkiksi silmän lähellä sijaitseva vieras kudos, silmän lihaksia hermottavien hermojen halvaus, karsastus tai jokin systeemisairaus, kuten esimerkiksi kilpirauhasen toimintahäiriö tai diabetes.

[Karsastukseen](#) voi liittyä eriasteisia kaksoiskuvia. Karsastuksessa silmät katsovat eri kohteisiin. Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon tarkastuksiin kuuluvat perustutkimukset karsastuksen varhaiseksi toteamiseksi. Lapsuusiän hoitamaton karsastus voi johtaa pysyvään näön alenemiseen.

Kilpirauhasen toimintahäiriöön liittyy usein silmäoireita, kuten kuivasilmäisyyttä, silmän alueen poikkeavia tuntemuksia ja kaksoiskuvaoireita. Silmäoireet voivat alkaa jo ennen kuin kilpirauhasen toimintahäiriö on todettu. Vastaavasti jotkin silmäoireet voivat tulla voimakkaampina esiin siinä vaiheessa, kun lääkitys on jo aloitettu, eli vasta silloin, kun

kilpirauhasen toiminta on palautunut normaaliksi.

[Silmän alueen vammat](#) voivat aiheuttaa kahtena näkemistä. Silmäkuopan sysäysmurtuma voi aiheuttaa silmää liikuttavan lihaksen hakautumisen ja estää toisen silmän normaalia liikkumista ja näin aiheuttaa kahtena näkemistä.

Diabetesta sairastavilla voi esiintyä silmän lihaksia ohjaavien hermojen ohimeneviä halvauksia. Jos tilanteeseen ei liity muita hermoston oireita, ei laajoja lisätutkimuksia välttämättä tarvita alkuvaiheessa. Tila korjautuu usein itsestään muutamien kuukausien aikana.

Kaksoiskuvien tutkiminen

Lääkärin suorittamissa tutkimuksissa on hyvä olla tiedossa mahdolliset aikaisemmin tehdyt karsastusleikkaukset.

Kilpirauhasen toimintahäiriöön viittaavat oireet tai epäily kilpirauhasen toimintahäiriöstä on hyvä tuoda esiin lääkärin tutkimusten yhteydessä.

Mustuaisten toiminta testataan testillä, jossa mustuaisia valaistaan vuorotellen.

Silmien liikelaajuudet testataan eri suuntiin. Tällä testillä voidaan usein määritellä esimerkiksi, onko viitteitä tiettyjen silmää liikuttavien lihasten halvauksesta tai toimintahäiriöstä. Silmien liikelaajuuksia voidaan tutkia ns. Hessin kartan avulla.

Magneettikuvaus tai tietokonekerroskuvaus tehdään tarvittaessa. Toinen näistä tutkimuksista tehdään usein kiireellisenä tutkimuksena, jos äkisti alkaneiden kaksoiskuvien aikana esiintyy uutena oireena mustuaisten merkittävä erikokoisuus.

Artikkelin tunnus: dlk01213 (027.058)

© 2022 Kustannus Oy Duodecim